

CRITERIS DE CORRECCIÓ

HISTÒRIA DE L'ART

SUMARIO	2
SEGLE XIX arquitectura	3
1. La Madeleine (1806-1842)	3
2. Torre Eiffel (1889)	4
3. Magatzems Carson	4
SEGLE XIX escultura	4
4. Eros i Psique, Canova (1787-1793)	4
5. El pensador, d'Auguste Rodin (1880-1900)	5
6. Els primers freds, Miquel Blay (1892)	5
7. El jurament dels Horacis, David (1784)	7
8. Els afusellaments del 3 de maig, Francisco de Goya (1814)	7
9. La llibertat guiant al poble, Delacroix.....	8
10. Enterrament a Ornans, Gustave Courbet (1850)	8
11. La vicaria, Marià Fortuny. (1867-1870)	10
12. Déjeuner sur l'herbe, Edouard Manet (1863)	11
13. Impressió. Sol ixent, Claude Monet (1872)	12
14. Nit estrellada, Vincent van Gogh (1889)	13
15. Jugadors de Cartes	14
16. El crít, Munch (1893)	14
SEGLE XX arquitectura.....	16
17. Palau de la Música, Domènech i Montaner (1905-1908)	16
18. Casa Milà (La Pedrera), Antoni Gaudí (1905-1910)	16
19. Pavelló Alemany [Barcelona], Mies van der Rohe (1929)	18
20. Casa Kauffman, Frank Lloyd Wright (1938)	19
21. Museo Guggenheim, Frank O Gehry.....	20
SEGLE XX escultura.....	20
22. Formes úniques de continuïtat en l'espai, Boccioni (1913)	20
23. El Profeta, Gargallo (1933).....	21
24. Lleandre Cristòfol	22
25. Dona i ocell, Joan Miró	22

26.	Elogi de l'aigua, d'Eduardo Chillida (1987)	22
27.	Maman, Louise Bourgeois (1999)	23
SEGLE XX pintura		24
28.	Habitació vermella, Henri Matisse (1908)	24
29.	Kandinsky	25
30.	Guernica, Pablo Ruiz Picasso (1937)	25
31.	La persistència de la memòria, Dalí (1931)	26
32.	Número 1, Pollock.....	27
33.	Sopa Campbell's, d'Andy Warhol (1965)	27
34.	Frida Kahlo, El marxisme sanarà els malalts	28
35.	Antoni Tàpies, Creu i R	28
36.	Joseph Kosuth, Una i tres cadires.	28

ÈPOCA CONTEMPORÀNIA

SEGLE XIX | arquitectura

1. La Madeleine (1806-1842)

Context: [un mínim de quatre característiques. 0.20 c/u] L'ample cronologia de l'obra la situa entre els ideals neoclàssics i els romàntics des de l'imperi napoleònic fins el regnat de Lluís Felip I. A l'època napoleònica, l'art Neoclàssic va prendre un tret molt més classicista en el que anomenem l'Estil Imperial. Napoleó amb aquest retorn a l'antiguitat de llenguatge racionalista, ordenat i geomètric, transmetia ideals de justícia, honor i patriotisme. L'època de Napoleó fou la més fecunda fent construccions classicistes i es fa evident la intenció d'identificar Napoleó amb els emperadors romans. Posteriorment, al llarg del segle XIX la crisi religiosa, les revolucions liberals i econòmiques van suposar el triomf del Romanticisme com a resposta a la reacció burgesa que havia originat el neoclassicisme. Apareix la novel·la realista amb Victor Hugo.

La Revolució de Juliol fou una sublevació popular contra el rei Carles X de França que es va conèixer com les Tres Glorioses en referència als tres dies, 27, 28 i 29 de juliol de 1830. En una situació de contínua disputa entre liberals i monàrquics mentre governava Carles X, aquest va pretendre instaurar lleis repressores i va fracassar. A conseqüència de la revolta va ser substituït per Lluís Felip I qui, en principi, havia de respectar més el poble en la que es va anomenar Monarquia de Juliol (1830-48). Els arquitectes neoclàssics sabien que un nou ordre social exigia un nou ordre de la ciutat, i tots els seus projectes es van inscriure en un pla de reforma urbanística. La nova ciutat havia de tenir, com l'antiga, els seus monuments però l'arquitecte havia de preocupar-se també del desenvolupament social i funcional. Es van construir esglésies a la manera dels temples clàssics, però també escoles, museus, hospitals, mercats, duanes, ports, carrers, places.

Estil: Neoclàssic [s'admet neoclàssic / neobarroc].

Característiques [un mínim de 5]

Espai exterior: Temple clàssic, octàstil, perípter, amb columnes d'ordre corinti.

Com a element de suport, aquestes columnes corínties, de 20 metres d'alçada s'aixequen damunt un pòdium de 7 metres, amb 28 graons, situat a la façana principal.

Quant a la decoració exterior, cal destacar-ne la temàtica religiosa present en el fris i en els frontons i cal subratllar-ne el tema del Judici final en el frontó de la façana. Una porta de bronze amb baixos relleus inspirats en els deu Manaments ens condueix a l'interior.

Exteriorment, les columnes d'ordre corinti amb base, fust estriat i capitell amb fulles d'acant. El sostre es tanca amb una coberta de dos aiguavessos. L'aspecte exterior és el d'un gran temple clàssic, combinant solucions gregues (columnata) i romanes (pòdium, escalinata, ordre corinti).

El fris i els frontons estan esculpits amb escenes religioses. Destaca el frontispici de la façana principal, el qual mostra una representació del Judici Final obra de l'escultor Henri Lemaire (1798-1880) i acabat el 1833.

Espai Interior: Interiorment és una enorme i obscura cel·la decorada amb marbre, daurats i escultures. Al final d'aquesta llarga nau voltada amb cúpules sobre petxines localitzem un absis decorat amb un fresc on Crist i la Madeleine són acompanyats per personalitats històriques del temps de Napoleó.

L'espai interior és de planta rectangular d'una sola nau elevada i absis semicircular amb una coberta voltada configurada per tres trams quadrats amb tres cúpules sobre petxines.

L'obra evoca un gegantesc panteó, més similar a unes termes romanes que amb la tradicional disposició d'una església.

0,50 / 0,30 c/u

Significat: Tot l'exterior de l'edifici és un símbol de recuperació de l'època clàssica. La pedra com a material, així com les columnes, donen un aire de solidesa i noblesa. Aquesta aclaparadora solidesa ens pot assenyalar que Napoleó utilitza el Neoclassicisme com a símbol de glòria i immortalitat.

Funció: Originalment era un temple laic per guardar-hi els trofeus i les banderes agafades als enemics que esdevé un edifici religiós. Actualment és una església cristiana dedicada a Maria Magdalena

2. Torre Eiffel (1889)

3. Magatzems Carson

SEGLE XIX | escultura

4. Eros i Psique, Canova (1787-1793)

Context: Revolució Francesa [1789]. Moren a la guillotina Lluís XVI i la seva esposa Maria Antonieta [1793]. Rebuig de l'absolutisme monàrquic.

Il·lustració. Trencament amb les formes carregades del Barroc.

Valoració de la cultura i l'art clàssic. Johann Joachim Winckelmann: Història de l'art de l'antiguitat.

Neoclassicisme pictòric [David] i escultòric [Canova, Thorvaldsen].

A Espanya, regnat de Carles IV.

Puntuació: 0,20/0,80

Estil i característiques formals i compositives [2 punts]

Estil: Neoclassicisme.

Característiques: [un mínim de 5]

Material: Marbre. L'artista va aconseguir transformar una pedra dura com és el marbre en una textura suau i delicada, gràcies al fet que una vegada acabada l'obra la va polir amb pedra volcànica i la va banyar en calç i àcid, per donar la sensació de més realisme anatómic. Escultura exempta d'embalum rodó.

Manca de policromia. S'afirmava erròniament que a la Grècia clàssica es valorava la puresa blanca del marbre. Composició dinàmica amb la utilització de diagonals per influència encara del Barroc. Voluntat de moviment amb postures contraposades. Compositivament el petó queda encerclat pels braços de Psique. Trencament de la fredor i l'estatisme neoclàssics. Recerca d'un ideal de bellesa. Relació més volguda que real amb l'estatuària grega.

Puntuació 0,50/0,30 c/u

Tema: Mite d'Eros i Psique, tal com el narra l'escriptor Apuleu a L'ase d'or. [Cal explicar la història]: Eros, déu de l'amor, es va enamorar de Psique, la bella i capriciosa filla d'un rei d'Àsia, i per seduir-la Amor [Eros] li va construir un palau, on anava cada dia a contemplar-la. Un dia, espantada per la seva presència, Psique li va tirar la cera d'una espelma al rostre, fet que va enfurismar Amor [Eros]. Desolada, Psique va recórrer a un oracle de Venus, que li va imposar tres condicions per recuperar el seu amor, l'última de les quals consistia a recollir l'atuell de Proserpina, que contenia el secret de la bellesa. Curiosa, Psique va obrir l'atuell, per la qual cosa va ser castigada a sumir-se en un son profund del qual no es despertaria fins que

Amor [Eros] la besés. La intensitat del moment escollit per Canova fa que el simple gest anecdòtic es converteixi en imatge paradigmàtica de l'amor.

Significat: Símbol de la passió carnal i de l'amor pur.

Funció: Decorar el saló de Lord Cawdor. La escultura va arribar a mans de Napoleó, després que fos robada del seu emplaçament original pel seu general Murat.

5. El pensador, d'Auguste Rodin (1880-1900)

Context: Revolució industrial. Fi de segle. Lluites obreres. París com a centre d'art en substitució de Roma. A Espanya generació del 98 Trencament amb l'Acadèmia. Nou col·leccionisme. Recerca de noves solucions plàstiques. Arquitectura: Modernisme; Art Nouveau; Modern Style; Liberty... Pintura: Simbolisme; Postimpressionisme

Estil: Impressionisme. S'accepta realisme, modernisme i simbolisme.

Característiques: Figuració realista amb forta expressivitat. Modelatge amb els dits el que dóna la impressió d'imprecisió o inacabat. Embalum rodó. Multifacialitat.

Tècnica: fosa (cal explicar la tècnica.).

Material: bronze

Significat: Representa Dante, obra que havia de rematar l'anomenada Porta de l'Infern, obra d'uns 30 metres d'alçada). Referència a la Divina Comèdia, però finalment quedà com a obra autònoma.

Funció: Crear una gran porta pel Museu d'Arts Decoratives de París. Donar a la ciutat moderna monuments moderns.

6. Els primers freds, Miquel Blay (1892)

Context: polític, social i cultural Restauració monàrquica després de la Primera República [1873-74] període marcat per tres conflictes armats simultanis: la tercera guerra carlina, l'aixecament cantonal i la Guerra dels Deu Anys.

Importància de la burgesia industrial catalana. Catalunya motor econòmic d'Espanya. Crisi política de finals de segle.

Aparició de l'anarquisme: lluites obreres.

Generació del 98: Unamuno, Valle-Inclán, Blasco Ibáñez, Pío Baroja, Azorín, etc. A Catalunya, Simbolisme i Decadentisme: Maragall, Alexandre de Riquer, Adrià Gual... Rusiñol.

Art: Modernisme plàstic, arquitectònic i literari.

El panorama de l'art en l'Espanya de final del segle XIX era relativament mediocre. El relatiu endarreriment econòmic i social del país s'afegia al predomini d'uns gustos estètics molt conservadors i marcadament limitats pels prejudicis ideològics i morals.

El resultat era una creació artística no excessivament abundosa dependent d'uns encàrrecs no massa ambiciosos i marcats per uns forts convencionalismes estètics.

Per imitació d'allò que es feia a París, a Madrid i a Barcelona es convocaven certàmens artístics, on es premiaven les obres i els autors guanyadors.

Primers Freds va obtenir la Primera Medalla a l'Exposició Nacional de Madrid el 1892, on va ser unànimement lloada pels crítics i pel públic en general. El 1893 va ser exposada a Barcelona, al Cercle Artístic de Sant Lluc, i va ser també molt ben rebuda.

Estil: Modernista [s'accepta realista/simbolista].

Característiques formals:

Embalum rodó.

Composició tancada.

Predomini de la línia corba.

Gran minuciositat i realisme anatòmic:(morbidesa, plecs de la pell), Unifacialitat [un punt de vista òptim].

L'acabat de la figura masculina és extremadament realista. Amb un domini tècnic magistral, la representació de la pell, vella i arrugada, aconsegueix un efecte molt versemblant de l'aspecte d'una persona d'edat. La figura de la nena té en canvi un acabat menys descriptiu, menys detallat, de formes arrodonides, suavitzades, com una mica evanescent o vaporoses. El tema i les característiques descrites dels personatges, manifesten una clara influència del simbolisme, innovador moviment europeu de l'època.

A banda del grup en marbre exposat a Madrid, hi ha una versió autenticada i idèntica en guix, que s'exposa a Barcelona. Un dels estudis previs al grup definitiu, que preveia representar vestides les dues figures, es troba, buidat en bronze, a Olot. Les seves dimensions són molt menors (68cm d'alçada).

Material: Marbre

Tema: El grup està format per dues figures. Un home vell, sedent, i una nena de peu dret que s'hi recolza. L'home té els músculs en tensió, les extremitats arrau lides i el rostre contret per una expressió de fred intens. La nena també té aspecte de passar fred i s'aproxima al vell en cerca d'empara. L'home mira frontalment, a l'espectador. La nena dirigeix la mirada al vell, com cercant auxili d'aquest.

Tal com era freqüent en el seu temps, no es tracta de la representació d'un tema extret d'un paratge literari, o un esdeveniment històric ni mitològic, sinó que s'espera que l'espectador "reconstrueixi" una història la imatge de la qual representa l'obra d'art. Hom pot iniciar d'aquesta manera un "joc" imaginatiu en el qual es tracta de reconstruir una "història" inventada l'escena de la qual s'escaigui més. Una història més o menys amanida d'elements sentimentals i melodramàtics de tipus filosòfic o moral, o simplement més banals o, fins i tot, un determinat nivell de reflexió social, per bé que en format moderat i gens compromès, respecte la dissort que acompanya la pobresa, etc.

Significat: Hom ha interpretat aquesta diversitat d'aspectes com un manifest visual del gust de l'artista, que associa amb l'ancianitat l'estil "vell" (el realisme), que ha de desaparèixer i que

es contraposa a l'estil "nou" (el modernisme) que, ple de joventut, s'imposarà aviat. El tema i les característiques descrites pels personatges, manifesten una clara influència del simbolisme, innovador moviment europeu de l'època.

Funció: Decorativa

7. El jurament dels Horacis, David (1784)

Context: Regnat de Lluís XVI. Període convuls i d'agitació social, cinc anys abans de la Revolució Francesa (1789). Consolidació de la classe burgesa. Procés d'industrialització. A Espanya: Carles IV.

Il·lustració. L'enciclopèdia: D'Alambert i Diderot.

Estil: Neoclassicisme.

Característiques formals: Equilibri compositiu. Perfecta integració de les figures dins de l'espai arquitectònic. Claredat expositiva.

Subordinació del color al dibuix. Perfecte modelat anatòmic, que recorda a la puresa acadèmica de l'escultura clàssica. Predomini de la línia recta en els personatges masculins, i la línia ondulada en els femenins: actitud activa versussentiment.

Cromatisme: predomini de les tonalitats ocre, grises i vermelles. Tonalitats fosques per al fons, i clares per a les figures.

Tema: L'obra s'inspira en la tragèdia literària Horaci del dramaturg francès del segle XVII Pierre Corneille, basada al seu torn en el llibre

Ab urbe condita de Titus Livius. Situada la història al segle VII a.C, David evoca el moment en el qual els tres germans Horacis fills de Roma - juren davant el seu pare combatre fins a la mort contra els tres guerrers de la ciutat veïna d'Alba Longa, els germans Curiacis, per decidir que bàndol vencia la guerra pel control de la Itàlia central. En un segon pla a la dreta apareixen tres dones que ploren els esdeveniments: de blanc una de les germanes Horaci, casada amb un Curiaci; al seu costat una germana Curiàcia, casada amb un Horaci; i en el fons, la mare dels germans Horaci, que cuida als dos fills de l'anterior.

Funció: David no va voler reproduir un fet històric, sinó reflectir el culte a les virtuts íviques més estrictes de l'auto sacrifici estoic, l'honor i la lleialtat, personificades en l'actitud dels Horacis. Així mateix, en la seva època, alguns van veure reflectides en el quadre les simpaties evolucionàries, republicanes i antimonàrquiques de l'autor, i el profund sentiment del deure a la pàtria que infon l'obra.

8. Els afusellaments del 3 de maig, Francisco de Goya (1814)

Context: L'obra de Goya, en les seves diferents etapes, representa la societat cortesana i burgesa del segle XVIII, amb la qual el pintor entra en contacte gràcies a la seva posició rellevant com a pintor de cambra del rei Carles IV. En els ambients artístics predomina el gust per les formes neoclàssiques i academicistes. Enfrontament entre les idees de la Il·lustració i la forta influència de l'Església. Goya optà sempre per les idees progressistes i il·lustrades. Context històric: Constitució de Cadis l'any 1812. Arribada de Ferran VII l'any 1813, un cop acabada la Guerra del Francès. Retorn de les polítiques absolutistes per part del rei Ferran VII. Abolició de la Constitució l'any 1814.

Estil: neoclàssic-romàntic. [S'admet estil personal goyesc.]

Elements formals i compositiu: [Un mínim de 5] Predomina el color sobre el dibuix i la paleta de tons foscos, introdueix contrastos lumínics accentuats per la taca blanca de la camisa de l'home que aixeca els braços. La llum és un element important en la composició, ja que delimita també les dues zones de la pintura. La composició mostra dues línies diagonals: la de la muntanya del Príncep Pio amb el grup de civils i la del grup de soldats situats d'esquena a l'espectador. Es crea així un conjunt de gran força i dramatisme per l'escena representada. L'estructura compositiva emmarca els personatges dins un triangle invertit, format pel grup de soldats en diagonal i el grup d'afusellats de la part esquerra del quadre. Composició profunda amb la combinació de la perspectiva geomètrica i l'aèria. L'escena està representada amb un gran realisme i expressivitat que mostra el moment de la mort i el que és més terrible, la seva ineludible arribada. S'introdueix d'aquesta forma un element visual temporal de l'acció. És una representació dinàmica d'un moment brutal, els cossos es dobleguen i els rostres transmeten sentiments extrems que l'espectador pot veure de forma frontal, per contra el grup de soldats que estan d'esquena no mostren les seves fisonomies i semblen autòmats sense rostre.

Tema: Representació dels fets succeïts a Madrid quan el poble es va rebel·lar contra les tropes napoleòniques. El moment que reflecteix el quadre és l'afusellament de les persones que havien participat en l'enfrontament del dia anterior, 2 de maig, entre el poble de Madrid i l'exèrcit invasor.

Significat: L'escena, carregada de realisme, mostra els patriotes com a gent civil, del poble, i és un crit davant de la irracionalitat i la crueltat de la guerra, alhora que serveix de denúncia de la repressió i la violència. Goya denuncia la irracionalitat de la guerra deshumanitzant els soldats francesos, que semblen autòmats sense rostre. Iconogràficament, alguns autors veuen un simbolisme en la figura de l'home que aixeca els braços, que es relaciona amb la crucifixió, els colors grocs i blancs podrien representar l'Església i la llum la figura de Déu. Altres autors donen a la llum un significat diferent: la llum és utilitzada pels assassins per matar i massacrar els rebels.

Funció: El quadre simbolitza, per part de Goya, una denúncia de la guerra, malgrat que l'encàrrec, fet pel Consell de Regència, tenia la finalitat de "perpetuar amb els pinzells de Goya les gestes o les escenes més notables i heroiques de la gloriosa insurrecció espanyola contra el tirà d'Europa". Forma parella amb El dos de maig o La càrrega dels mamelucs, pintura de caràcter més èpic.

9. La llibertat guiant al poble, Delacroix

10. Enterrament a Ornans, Gustave Courbet (1850)

Context: L'etapa del rei Lluís Felip d'Orleans (1830-1848) significà a França l'inici de la industrialització i la consolidació del capitalisme financer. La revolució de l'any 1848 va enderrocar Lluís Felip i pocs mesos després Lluís Napoleó Bonaparte, futur Napoleó III, va ser elegit president de la Segona República Francesa. La Revolució Industrial va atorgar el protagonisme a dues classes socials antagòniques: la burgesia, nova classe dominant que imposà la seva política i la seva moral, i la classe obrera, que reivindicà millors condicions de vida. L'espiritualisme romàntic va quedar obsolet en una societat amb una burgesia

enlluernada pel progrés tècnic i industrial i una classe obrera aclaparada per la misèria. La gran desigualtat social va afavorir la difusió de l'obra dels primers teòrics anarquistes i socialistes, com ara Proudhon, amic de Courbet que el va retratar, Marx i Engels. D'altra banda, l'espectacular expansió de la ciència va obrir la possibilitat d'un coneixement objectiu de la realitat, com afirmava la filosofia positivista d'August Comte. L'aparició de les primeres fotografies [daguerrotips] a partir dels anys 30 va reforçar la idea que hi havia una realitat objectiva que podia ser captada i coneguda per la ciència i la tècnica.

Característiques formals: Predomini de la pinzellada per damunt del dibuix.

Característiques compositives: L'obra *Enterrament a Ornans* és un llenç de grans dimensions en forma apaïxada i de composició tancada amb tots els grups de persones en relació amb el centre del quadre. El quadre presenta una composició bastant estàtica, gairebé sense acció. Courbet mostra l'escena sense cap tipus d'idealització. La majoria dels personatges es troben a la mateixa altura, disposats horitzontalment a manera de fris, sense cap mena de jerarquia espacial. L'únic element que s'eleva sobre la resta és la creu que trenca la uniformitat del paisatge del fons.

El grup no és homogenini el seu repartiment és simètric. A l'esquerra, apareixen la majoria de les autoritats civils i eclesiàstiques, recognoscibles pels seus vestits, i a la dreta, la resta del poble, familiars i veïns. La gamma cromàtica és reduïda. L'artista utilitza una paleta de tonalitats fosques i sòbries que mostra una clara influència del cromatisme de la pintura holandesa i espanyola del segle XVII, que havia contemplat al Museu del Louvre. El protagonisme del negre desafia les normes acadèmiques de l'època i evidencia la gravetat de l'escena. Tons ocres, verds i grisos dominen en el paisatge del fons. La possible monotonia cromàtica es trenca amb els blancs i vermells que apareixen en diferents parts del quadre. La llum no busca atorgar dramatisme a l'escena, sinó que utilitza els efectes del clarobscur per donar corporeïtat a les figures. Contrasta la banda esquerra, més lluminosa, amb una banda dreta enfosquida per les vestidures negres de les dones. La llum del capvespre accentua la solitud del paisatge. El tractament de la llum reflecteix l'estudi de les obres de Caravaggio i Rembrandt.

Tècnica: Oli sobre tela. L'oli és una tècnica pictòrica que consisteix a dissoldre els pigments en un aglutinant com l'oli de llinosa. Aquesta tècnica permet gran varietat d'efectes pictòrics i rectificacions.

Significat i funció: L'originalitat d'aquesta obra rau en la manera de tractar el tema: un romàntic l'hauria idealitzada per ressaltar el dramatisme i el dolor dels protagonistes; el respecte a la iconografia cristiana obligaria a representar aquest enterrament tal com "hauria de ser". Però el realisme tracta l'escena com "realment és", no sense un cert to de denúncia provocadora. Els personatges d'aquest llenç eren habitants d'Ornans que van acceptar ser retratats per Courbet. Els representa amb la mateixa disposició utilitzada en aquells temps dins dels temples, separats els homes a l'esquerra, de les dones a la dreta. A partir de dades dels arxius municipals i d'actes notariais, els historiadors han pogut donar nom a gran part dels personatges.

Funció: El 1855, any de l'Exposició Universal, el jurat acceptà una sèrie d'obres de Courbet, però rebutjà dues de les més importants per al pintor: *Enterrament a Ornans* i *L'estudi del pintor*, pel seu caràcter programàtic del nou estil que trencava amb les normes artístiques i

temàtiques que defensava la Acadèmia. Courbet les exposà finalment en una barraca que ell va construir davant de l'entrada de l'Exposició.

11. La vicaria, Marià Fortuny. (1867-1870)

Context: El segle XIX serà anomenat el segle de les revolucions. Després del període de guerres napoleòniques, s'inicià a partir del 1820 i fins al 1848 un conjunt de revolucions liberals i nacionalistes. Aquests moviments revolucionaris tindran com a conseqüència la presa del poder polític per part de la burgesia, la formació de monarquies constitucionals i el sorgiment de noves nacions com Itàlia i Alemanya. També és el període en el qual coincidiran la segona fase de la Revolució Industrial, la revolució dels transports (ferrocarril i vaixell de vapor) i l'expansió del colonialisme europeu amb la formació d'imperis colonials.

La Revolució Industrial va atorgar el protagonisme a dues classes socials antagoniques: a burgesia, nova classe dominant que imposà la seva política i la seva moral, i la classe obrera o proletariat, que reivindicà millors condicions de vida. L'espiritualisme romàntic va quedar obsolet en una societat amb una burgesia enlluernada pel progrés tècnic i industrial i una classe obrera aclaparada per la misèria. La gran desigualtat social va afavorir la difusió de l'obra dels primers teòrics anarquistes i socialistes, com ara Proudhon, Marx i Engels. D'altra banda, l'espectacular expansió de la Ciència va obrir la possibilitat d'un coneixement objectiu de la realitat, com afirmava la filosofia positivista d'August Comte, que considerava l'observació i l'experiència com les úniques fonts de coneixement i incidien en el pensament dels artistes realistes que s'enfrontaven a tota especulació subjectiva. Els avenços en la tecnologia s'aplicaven fonamentalment a la indústria però també a la descoberta de la fotografia i en les lleis òptiques de Chevreul, les quals s'experimentaren en les quals s'experimentaren en l'art plàstic. A efectes pictòrics, s'havien ampliat la gamma dels pigments minerals amb els descobriments dels pigments químics; el 1839, es van publicar els descobriments de la fotografia de Daguerre i Niepce; Hermann von Helmholtz, el 1856 va publicar Òptica fisiològica, obra amb la qual es va revolucionar el coneixement de les sensacions visuals. El 1859, Darwin va publicar L'origen de les espècies per mitjà de la selecció natural.

L'art va iniciar una nova posició davant la ciència. L'art es va convertir en un procés de recerca, que vol explicar i donar coherència a la realitat.

En el camp de l'art, París es converteix en el nou centre artístic, amb l'aparició d'importants col·leccionistes i marxants d'art com Adolphe Goupil qui potenciarà l'obra de Fortuny a nivell internacional. A França l'anomenat Segon Imperi (1851-1870), capitanejat per Napoleó III va reunir totes les forces d'ordre i va suposar el desencís de tota la massa social i també dels artistes.

Estil: realisme (s'admet preciosisme i costumisme).

Característiques formals: [un mínim de 5]

Un aspecte destacable és el virtuosisme de la pinzellada que es pot observar en la minuciositat dels luxosos vestits que llueixen els personatges, en els detalls del ferro forjat o en la policromia de les parets.

Predomini del color sobre el dibuix.

Composició: A nivell compositiu, destaquen el gran espai buit que s'estén en la part inferior del llenç, i que ajuda a potenciar la perspectiva mitjançant les línies del terra, i la col·locació del

llum daurat que penja del sostre, on conflueixen les línies perspectives, i del braser, que ajuda l'artista a equilibrar visualment i pictòricament la composició.

És una composició tancada estructurada en grups de personatges situats en diferents plans de la composició

Línia de l'horitzó alta, fet que afavoreix la visualització dels personatges protagonistes de l'escena.

Tema, significat i funció: L'acció de l'obra transcorre en una vicaria típica del segle XVIII i reflecteix una escena molt habitual en la vida social europea: el moment de la firma, per part dels contraents, de la documentació que legalitza la seva unió matrimonial. En el mateix pla horitzontal, a la dreta se situen després del nuvi, la seva dona, els familiars, una figura descamisada que demana almoïna. A l'esquerra, i desvinculat de l'acció, apareix el vicari que atén a la seva taula un cavaller. Contraposat a aquesta escena principal, Fortuny pinta un segon grup de personatges més pròxims a l'espectador, que representarien al poble, tenint com referents un torero i una manola.

La idea d'aquest tema sembla que va sorgir després d'haver visitat en diferents ocasions la sagristia de l'església de Sant Sebastià de Madrid, on el mateix artista va fer els tràmits del seu matrimoni amb Cecilia Madrazo. No obstant això, la imatge representada no il·lustra una vista real de l'esmentada església, ja que durant el llarg procés creatiu, Fortuny també es va inspirar en nombroses capelles romanes que va poder contemplar durant la seva estada a la capital italiana.

L'obra, inclosa dins del gènere del *tableau* de petit format, de factura minuciosa i evocadors de l'època del segle divuit, s'ha vist també com la fixació de la imatge paradigmàtica d'un dels estereotips més típics del imaginari europeu del segle XIX, segons el qual la societat espanyola està dominada per la tradició, els costums i els usos arcaics i ancestrals.

Funció: Quadre de col·leccionista. Fortuny està immers en el mercat d'art i treballa per al marxant Goupil realitzant unes obres al gust de la clientela burgesa, en especial, la francesa.

12. *Déjeuner sur l'herbe*, Edouard Manet (1863)

Context: L'anomenat Segon Imperi (1851-1870), capitanejat per Lluís Napoleó, va reunir totes les forces d'ordre i va suposar el desencís de tota la massa social i també dels artistes i l'adveniment de la Tercera República l'any 1870. El Dinar campestre va ser desestimat pel jurat del Salon de 1863, però va ser exposat junt amb altres obres rebutjades al Salon des *Réfusés*, convocat per ordre del mateix emperador Napoleó III.

Fets històrics i culturals: El darrer terç de segle, l'increment dels moviments nacionals va suposar, a més de la formació del pensament nacionalista, la unificació d'Alemanya i d'Itàlia.

Guerra de Secessió nord-americana (1861-1865).

Primera Internacional (1864). El Capital de Karl Marx (1867).

Primer Concili Vaticà: dogma de la infal·libilitat del papa (1869).

El positivisme filosòfic d'Auguste Comte (1798-1857), que considerava l'observació i l'experiència com les úniques fonts de coneixement, incidí en el pensament dels artistes realistes, que s'enfrontaven a tota especulació subjectiva.

Importància de la crítica d'art.

Auge de les exposicions universals.

Estil: Realisme

Característiques: Les figures estan escassament modelades, resulten gairebé planes. L'acabat és detallat [formes tancades] en algunes zones, però en d'altres la pinzellada és completament solta i molt marcada.

Composició: estructurada en tres plans horitzontals sobreposats: a sota hi ha una panera amb fruites, pa i els vestits de les dues dones; al centre, una noia nua i dos homes vestits, i darrere d'aquests, una altra dona, vestida amb roba interior, remullant-se en un rierol.

Les figures s'insereixen en un triangle, de manera que es pot parlar de composició tancada i unitària. El punt de fuga es troba situat al petit tros de cel pintat a la part alta de la tela.

El quadre presenta algunes deficiències formals que en l'època varen ser molt criticades: la llum té una incidència poc natural, mentre que la profunditat està defectuosament resolta, i això fa que la dona que es banya aparenti surar a l'aire. Finalment, la postura del nu resulta poc coherent.

Models plàstics: Concert campestre de Ticià/Giorgione. Judici de Paris de Rafael [gravat per Raimondi].

Tema: L'escena es basa en una excursió campestre, costum propi de les classes mitjanes parisenques, a Argenteuil (oest de París), als boscos a la vora del Sena. Els personatges que apareixen són individus reals del cercle d'amistats de l'autor (el seu germà Gustave, l'escultor holandès Ferdinand Leenhoff, la seva esposa Susanne Manet –de soltera Leenhoff–, la model Victorine Meurent), que varen posar per a ell per a la realització del quadre. L'obra va ser mal rebuda per la majoria d'entesos, tant per objeccions morals com artístiques. Moralment, es considerava de mal gust, no exactament el nu femení, atès que la pintura de l'època representava sovint nusos amb forta càrrega eròtica, però es reservaven per a uns temes que els feien admissibles (mitologia, al·legoria...). Un nu contextualitzat en la realitat quotidiana (una innocent excursió burgesa) es va veure com una mena d'apologia del llibertinatge. Artísticament, a les deficiències abans esmentades, intolerables en una època en què la perfecció tècnica es valorava molt, s'hi afegia el format del quadre, reservat per als temes "grans" i inapropiat per a temes "menors".

Significat i funció: El quadre ha estat interpretat com una mena de manifest en imatges d'allò que la pintura moderna havia de ser per a Manet. No ocultar la contemporaneïtat (personatges i vestits i costums actuals), llibertat de l'artista en el seu treball, per damunt de convencions representatives de tota mena, etc. Però Manet sabia que la seva obra provocaria escàndol, en aquest sentit l'autor pren una postura deliberadament provocadora, cosa acabarà sent molt comuna en ell.

Ruptura de la perspectiva renaixentista, creació de l'espai exclusivament a través de la llum i el color.

13. Impressió. Sol ixent, Claude Monet (1872)

Context [un mínim de 5 característiques]

Revolució industrial. Lluites obreres. París com a centre d'art en substitució de Roma. Trencament amb l'Acadèmia. Ruptura amb els Salons Nou col·leccionisme. Recerca de

noves solucions plàstiques. Impressionisme. Avanços de la ciència: llei del contrast simultani de Michel Eugène Chevreul Aparició de la fotografia. 0,25 0,75 [0.15 c/u]

Estil: Impressionisme

Característiques: 0,50 0,30 c/u

- Formes obertes o pictòriques
- Absència de dibuix
- Trencament de la representació acadèmica Us de colors complementaris.
- Coneixement de la llei del contrast simultani de Michel 'Eugène Chevreul que afirma que dues tonalitats complementaries fa que la intensitat de totes dues sigui més gran, cosa que permet abandonar el sistema tradicional de clarobscur.
- Absència del negre.

Significat: Vista del port de Le Havre on Monet va passar la seva joventut. Captació dels reflexos de la llum damunt de l'aigua Captació de la presència i la influència de l'atmosfera en la natura. 0,75

Funció: Decorativa. 0,25

14. Nit estrellada, Vincent van Gogh (1889)

Context: Estil postimpressionista L'obra va ser realitzada en un moment en que a França s'estava portant a terme, per part d'una sèrie d'autors nous, una revisió de l'impressionisme, Aquests pintors experimentaran un nou concepte de la pintura i donaran lloc a diferents tendències que seran precursors de les avantguardes dels segle XX. Van Gogh entra en contacte amb els cercles impressionistes, però trobarà el seu propi camí que li portarà a desenvolupar una obra fortament expressiva i plena de força i color.

Estil: postimpressionista. La Nit d'Estrelles pren com a base la vista que Van Gogh tenia des de la seva habitació, a l'asil psiquiàtric prop de Saint-Rémy, a la Provença: un camp de blat amb les muntanyes al fons; afegeix els elements que li convenen, que són el xiprer i el poble amb l'església. És un paisatge nocturn, que manifesta l'interès de van Gogh per la expressió dels colors de la nit, a més del sentit d'aquesta com a temps de misteri, solitud i angúnia.

Anàlisi formal: Simbiosi de color i dibuix.

Característiques compositives: S'estructura en dues parts ben diferents: a baix està la terra, amb el poble, del que destaca l'agulla de l'església; hi ha llum a algunes finestres; a dalt hi ha el cel, amb la lluna i les estrelles, irradiant la seva llum des d'unes formes circulars; el firmament és molt dinàmic, amb uns fluxos ondulants que es combinen entre sí; la claredat que envolta la carena podria ser la primera llum del matí. Un xiprer, a l'esquerra, estableix el primer pla, donant l'efecte de la profunditat, i uneix les dues parts, de terra i cel. El pintor ha usat la pinzellada que li és característica, dibuixant clarament cada traç, entonant el quadre en la gama dels blaus i verds, i donant-li, contrastant, als focus de llum, a cases i astres, un groc ben viu. Aquest traç va cobrint la tela, com teixint-la amb puntades que van formant les diferents coses, fent ritmes diferents, que són circulars pels astres, ondulants pel firmament, de tirabuixons per la vegetació del fons, de traços rectes per les cases, i serpentejants i verticals pel xiprer. Aquesta composició li dona al conjunt un caràcter vibrant, decidit i esvelt.

Així doncs, xiprer, poble i també la posició de les estrelles (que no són les de maig de 1889, quan Van Gogh les va pintar) resulten de la voluntat creadora de l'artista i no una dada del paisatge; és més, l'església té el perfil de les holandeses, fent memòria del Nord, i és molt diferent de la que hi ha a Saint- Rémy.

Significat: El paisatge provençal seran l'element que Vincent Van Gogh va fer servir per expressar la seva lluita íntima que acabarà amb el seu suïcidi, el juliol de 1890. Va arribar a la regió al febrer de 1888, buscant nous camins per la seva pintura; va patir una greu crisi nerviosa el desembre següent i va acceptar l' internament a l'asil psiquiàtric de Saint Paul de Meusole, prop de Saint-Rémy, on va passar un any; a la sortida va tornar al Nord de França on es va suïcidar, dos mesos després.. La natura i l'agricultura no solament li serveixen per expressar la seva percepció d'un món primordial i pur, diferent de la realitat moderna contaminada, sinó també el seu drama religiós. L'artista pinta buscant consol i deixant aquí de costat els assumptes tradicionalment usats, que són els extrets de l'Escriptura. Olivera, xiprer, camp i cel, això és, els elements de la natura, són les limitades eines formals que Van Gogh explota per donar cos al seu estat d'ànim. Alhora les estrelles, llunyanes, misterioses, dinàmiques, i el firmament, que no té límits i és el lloc de Déu, li serveixen per expressar l'anhel religiós de forma innovadora, amb un element de la natura; el pintor, a una de les seves cartes, diu cercar una pintura que pugui donar consol, però sense tornar al romanticisme o a les idees religioses.

Una altre interpretació ens parla d'un cel apocalíptic que contrasta amb la pau del poble. El cel representa els seus moments de desesperació i les seves crisis nervioses de les que era conscient, i el poble els moments de pau entre crisi i crisi.

Funció: En aquest quadre l'artista ha aconseguit donar forma a la seva crisi íntima, que té un component religiós important, mitjançant una temàtica, els paisatges, aparentment seculars; Van Gogh, com a home del seu temps, busca en la natura les respostes que, a les seves qüestions sobre l'infinit, la vivència religiosa tradicional no pot donar.

15. Jugadors de Cartes, Paul Cezanne.

16. El crit, Munch (1893)

Context: Al darrer terç de segle, l'alça dels moviments nacionals va suposar a més de la formació del pensament nacionalista, la unificació d'Alemanya i d'Itàlia.

Primera Internacional (1864). El Capital, de Karl Marx (1867).

Des d'un punt de vista social, i lligada amb la Revolució Industrial, es desenvolupa una nova classe social enfrontada amb la burgesia, el proletariat, la qual farà seves les noves ideologies difoses també al segle XIX, el socialisme i l' anarquisme.

Inici de les Exposicions Internacionals o Universals que van tenir com a seus principals: Londres (1851), Barcelona (1888) i París (1889), relacionada amb el bastiment de la Torre Eiffel.

A Espanya la Revolució Industrial quedarà en un intent, excepte a Catalunya i al País Basc, malgrat la construcció d'una moderna xarxa de transports (el ferrocarril). La fi de segle coincidirà amb la p èrdua de les últimes colònies.

Puntuació: 0,2 0 0,80

Estil, característiques formals, compositives i tècniques 2 punts

Estil: Expressionista. [S'accepta s'imbolista i postimpressionisme] Munch fou l'iniciador de l'expressionisme, estil que cerca l'expressivitat mitjançant la utilització d'una forma agressiva i violenta de la línia i el color. Simplifica les formes en les quals l'artista aboca les seves emocions. Característiques formals, compositives i tècniques [un mínim de 6]

Anàlisis formal: Pinzellada agressiva i carregada de pasta, afegida a una llum tamisada pels núvols rogençs, donant una textura mat i rugosa.

Les formes d'aquest quadre són tancades. Com feia Gauguin, envolta i aplanava les figures. Reforça les línies per augmentar la seva expressivitat.

Predomini de línies corbes i diagonals, els traços enèrgics i allargats, donen moviment al quadre. Aquesta sensació es reforça per l'estridència dels colors, i provoca inquietud i desassossec en l'ànima de l'espectador.

Composició: La composició ve donada, per una diagonal molt marcada, que configura el pont i desequilibra el quadre cap a l'esquerra. El divideix en dues parts, el paisatge urbà i el fiord, mentre que la figura situada al mig, tendeix, amb certa manera, a centrar el quadre. El color també contribueix a una jerarquització dels plànols, la qual cosa dona profunditat a l'obra.

L'estructura en forma d'essa determina el paisatge i el personatge central.

El pintor utilitza una perspectiva lineal molt forçada, situant el punt de fuga a l'extrem superior de la barana.

Línia de l'horitzó a la part mitjana superior, la qual cosa contribueix a atansar els elements de la composició cap a l'espectador.

Situa una figura en un primer pla, segons la llei de la frontalitat, per a comunicar-nos la seva angoixa i la seva desesperació. Tècnica: oli i tremp sobre cartró [S'accepta oli sobre tela].

Tema: Sobre un pont i en un primer pla, Munch representa de forma impactant una figura de cara. El rostre de l'home és una calavera de color groc, el seu cos s'espanta, al mateix temps que crida i es posa les mans al cap manifestant pànic. En el fons, dues figures allargades caminen. Una d'elles, de perfil, observa el paisatge que té als peus. Difusos contorns donen vida als turons que envolten el fiord de Noruega. Aquest, situat a la dreta, representa el promontori sobre el qual el rei Haakon V va construir el castell Akershus cap a l'any 1300. Una església neogòtica de la Santíssima Trinitat s'insinua mitjançant uns trets que simulen una cúpula.

Sobre els turons d'un cel envermellit el mateix Munch va fer la seva pròpia descripció: "Em vaig aturar a observar el fiord: el sol s'estava ponent i els núvols es tenyien de color vermell, vermell de sang. Vaig sentir que un crit travessava la natura, em va semblar que sentia aquest crit. Vaig pintar aquest quadre, vaig pintar els núvols com la sang de veritat. Els colors cridaven, es va convertir en el Crit del Fris de la Vida".

Significat i funció: El progrés científic i el desenvolupament va portar la generació de Munch a no creure en l'existència de l'altra vida. La mort produeix angoixa i desesperació. El crit expressa aquesta por. Solitud, incomunicació, incapacitat d'ésser estimat

La seva pintura sorgia dels seus estats d'ànim i de les seves emocions. El crit és una representació d'ell mateix. Els colors intensos l'ajuden a marcar el significat de la figura dintre

del conjunt de la composició: grocs, blaus i verds. El roig del cel significa per a Munch la sang coagulada. Una llum artificial i interna accentua el dramatisme de l'obra.

És una obra figurativa i narrativa que representa plàsticament el propi drama personal del pintor. La malaltia, la mort i la bogeria –circumstàncies que envoltaren la seva vida familiar durant la infantesa – van influir en la seva obra.

SEGLE XX | arquitectura

17. Palau de la Música, Domènech i Montaner (1905-1908)

Context: Paper de la burgesia industrial catalana. Modernisme arquitectònic. Catalanisme. Conflictes socials. Anarquisme.

Estil: Modernisme. Característiques: Suport amb columnes de ferro. Coberta de vidre. Materials: ceràmica, maons, terrissa; rajola. Espai: A/ accessos; B/ l'auditori i C/ escenari. Paper important d'integració de les arts, principalment l'escultura. Valor de les arts aplicades o industrials.

Iconografia: Al·legoria de la cançó popular amb la representació del món de la llar i del treball i presidit per Sant Jordi. A la façana principal un mosaic amb la Balanguera, flanquejada pels cantaires de l'Orfeó, amb les muntanyes de Montserrat al fons en referència a la Pàtria Catalana. A l'interior obres de Pau Gargallo amb els bustos d'Anselm Clavé (música popular) i Beethoven (música culta). A l'escenari figures femenines tocant instruments i escultures de Gargallo representant les Walkiries de Wagner.

Significat: Caràcter simbòlic en referència a la cultura popular i a la Pàtria Catalana, alhora que símbol de la pujança de Catalunya. Funció: Seu de l'Orfeó Català. Sala de concerts. Es valorarà específicament no tant la quantitat de coneixements sobre l'obra concreta que es proposa sinó l'aplicació ordenada i coherent de l'esquema proposat. La primera i la segona qüestió del primer exercici estan íntimament relacionades. Un comentari que no tingui res a veure o molt poc amb l'esquema es considerarà que no respon la pregunta formulada a la segona qüestió del primer exercici. El corrector, malgrat la no adequació a l'esquema, haurà de valorar el que l'alumne aporta referent a la cronologia, context històric i cultural [0'50 punts]; a l'estil [0'50 punts]; a les característiques [2 punts]; al significat [0'70 punts] i a la funció [0'30 punts].

18. Casa Milà (La Pedrera), Antoni Gaudí (1905-1910)

Context: [un mínim de 4]

- Consolidació de l'obrerisme.
- Forta conflictivitat social a causa de les desigualtats de la nova organització industrial, que van portar a una gran vaga general el 1902.
- Augment de la força de les organitzacions obreres, fins a la creació el 1907 de "Solidaritat Obrera" (federació de sindicalistes, anarquistes i socialistes).
- Sorgiment del lerrouxisme.

- Entre els obrers, augmenta el republicanisme liderat per Alejandro Lerroux (discurs populista, revolucionari i anticlerical).
- A partir del 1905 el lerrouxisme va anar perdent força.
- 1909: Setmana Tràgica
- L'any 1911 les quatre diputacions catalanes van presentar una proposta de Mancomunitat.
- 1912: es va aprovar la Llei de mancomunitats.
- 1914: es va crear la Mancomunitat de Catalunya.
- Primer president Prat de la Riba: Creació de noves infraestructures i serveis públics; Projecte per promoure la llengua i la cultura catalana; Fundació de l'IEC [Institut d'Estudis Catalans]. Art.
- Modernisme plàstic, arquitectònic i literari contraposat al Noucentisme teoritzat per Eugeni d'Ors.
- A Espanya: Generació del 98: Unamuno, Valle - Inclán, Blasco Ibáñez, Pío Baroja, Azorín, etc.; els germans Manuel i Antonio Machado.
- A Catalunya: Simbolisme i Decadentisme: Maragall, Alexandre de Riquer, Adrià Gual, etc.; Rusiñol, Enric Granados; Enric Morera, etc. Inici del Noucentisme. Ideòleg: Eugeni d'Ors.

Estil: Modernista.

Anàlisi formal: Característiques, estructurals i espacials [un mínim de 6].

La Casa Milà és més coneguda amb el nom de la Pedrera. En aquesta construcció Gaudí va voler mesclar la utilització de materials i tècniques tradicionals amb les modernes.

L'edifici, cal considerar-lo com la voluntat de Gaudí de crear una obra total. Certament la Pedrera ens dona una sensació d'unitat, de relació i de conjunt.

Les qüestions estructurals i constructives com la forma, el color i la textura són conceptes inseparables i, per tant, remarquen aquesta voluntat d'unificar l'estètica i la tècnica.

Dimensions: La façana té 72,55 metres d'amplada –Passeig Gràcia: 20,05 m; xamfrà: 10 m; Provença: 42,5 m. Aquesta construcció té 1.620 metres quadrats, mentre que la superfície edificada és de 1.323,5 metres quadrats.

Exterior: El mur de la façana presenta dues parts ben diferenciades.

a) Sis plantes de superfície asimètrica i sinuosa, revestides de pedra, amb grans i agosarades obertures.

b) Els dos pisos de les golfes de superfície llisa amb petites i discretes finestres. Els balcons estan dotats de baranes de ferro colat, plenes de la mateixa vitalitat orgànica que l'edifici, alhora que ofereixen una gran riquesa i varietat de formes, que imiten algues marines sobre les roques o la platja. Les finestres repeteixen les ondulacions que, conjuntament amb l'arrodoniment de les cantonades, contribueixen a la plasticitat de tota l'obra. Les golfes queden retirades uns metres més endarrere permetent l'existència d'un camí de ronda que facilita la circumval·lació per tot el terrat. El terrat presenta diversos nivells per incloure els diversos badalots, les torres de ventilació i les xemeneies de tota la construcció. Tots aquests elements del terrat tenen un revestiment de trencadís que combina la ceràmica amb el marbre blanc i el vidre d'ampolla verd.

Interior: La planta lliure és una de les característiques de tot edifici modernista. Els elements sustentats i de suport de les diferents plantes no concorden, facilitant aquesta llibertat i independència de distribució de l'espai. L'edifici descansa sobre pilars. Pel que fa a l'espai interior, els apartaments i pisos ofereixen diferents solucions i mides amb una ornamentació

plena de gestualitat, els sostres amb ritmes ondulants, columnes esculpides amb paraules. La coberta és mixta, ja que les sis plantes presenten una coberta embigada, però en canvi, a les golfes apareix una coberta voltada per 270 arcs parabòlics diafragmàtics o catenaris de totxo, que tenen diferents alçades 1,80. Els patis interiors tenen una forma circular i el·líptica, que facilita la il·luminació i la ventilació de tot el conjunt arquitectònic. A més, també tenen la seva "façana", ja que són amplis i, originalment, estaven decorats amb pintures al fresc, recuperades en les darreres restauracions. L'arquitecte també dissenyà de forma funcional la fusteria de les finestres, així com el mobiliari, algunes mostres del qual es conserven al museu del Parc Güell.

Característiques generals d'aquesta obra:

- Utilització de les estructures de ferro i de maó com a base de l'edifici.
- Integració de l'art en la vida quotidiana.
- Imitació de les formes lliures de la naturalesa en la construcció.
- Importància de la línia corba.
- Disseny de les plantes lliures.
- Ennoblement del tractament dels metalls.

Significat: Aquesta obra s'ha d'entendre a partir de:

La seva relació amb la burgesia i, més concretament, amb la família Milà.

La seva vinculació des de molt jove amb la Sagrada Família, fet que contribuï a intensificar la seva profunda religiositat. La façana compta amb una inscripció Ave -Gratia -M-plena-Dominus tecum en la seva part superior – cornisa – juntament amb la poncella d'una rosa en honor de l'esposa "Rosario Segimon" propietària dels terrenys. L'edifici havia d'estar coronat per una imatge de la Verge, que mai s'arribà a col·locar al cim de la Pedrera perquè a la família Milà no els va agradar l'escultura.

La forma constructiva d'aquest edifici evoca, sobretot, les formes del mar o les d'una pedrera, d'aquí el sobrenom amb el qual s'identificà, des del seu bastiment, aquesta edificació, que alhora ens demostra l'impacte que causà entre els ciutadans i els mitjans de comunicació de la Barcelona d'inicis del segle XX.

Les xemeneies del terrat presenten formes de torres de guaita amb cascos cruciformes, de guerrers. Aquest espai és un dels més sorprenents que es pot trobar a l'arquitectura universal, ja que constitueix un autèntic paisatge carregat d'il·lusió que transporta el visitant a un indret de contes de fades i de follets.

Funció: Edifici d'habitatges. Un aspecte important d'en Gaudí és la seva capacitat com a interiorista, fet que el portà a dissenyar, en estreta col·laboració amb els excel·lents artesans de l'època, tots els elements que formen l'espai arquitectònic –ferro forjat, mobiliari, vitralls, elements escultòrics, mosaic, ceràmica, etc– dins una concepció orgànica de la decoració integrada dins l'estructura constructiva.

19. Pavelló Alemany [Barcelona], Mies van der Rohe (1929)

Context: Dictadura de Primo de Rivera. Tres anys abans de la Segona República. Exposició Universal de Barcelona. Segon gran desenvolupament urbà de Barcelona. Victòria nacional-socialista en les eleccions alemanyes.

Cultura: Generació literària espanyola del 27: Garcia Lorca, Alberti. Surrealisme i psicoanàlisi: Buñuel i Dalí [Un perro andaluz], Freud [Lliçons d'introducció al psicoanàlisi (1932)].

Estil: Funcionalisme.

Característiques: Materials emprats: marbre travertí, ònix, granit, acer inoxidable i vidre. Arquitectura adovellada amb especial èmfasis en els elements de suport (pilars d'acer). Estructura transparent amb clara relació de l'espai interior i exterior. Planta lliure. Altres elements: Un estany amb l'escultura Demà de Georg Kolbe i a dins la cadira Barcelona dissenyada pel mateix Mies van der Rohe.

Significat: El pavelló volia significar els valors de la Nova Alemanya: racionalitat, austeritat, transparència i perfecció, enfront de la arquitectura grandiloqüent dels edificis de la Fira Universal de 1929, entre ells el Palau Nacional, avui seu del MNAC. Posar en valor els principis de la Bauhaus, escola de la que Mies van der Rohe va ser director entre 1930 i 1933 a Dessau i Berlín.

Funció: Edifici representatiu d'Alemanya a l'Exposició Universal de Barcelona de 1929.

Es valorarà específicament no tant la quantitat de coneixements sobre l'obra concreta que es proposa sinó l'aplicació ordenada i coherent de l'esquema proposat. La primera i la segona qüestió del primer exercici estan íntimament relacionades. Un comentari que no tingui res a veure o molt poc amb l'esquema es considerarà que no respon la pregunta formulada a la segona qüestió del primer exercici.

Puntuació: El corrector, malgrat la no adequació a l'esquema, haurà de valorar allò que l'alumne aporta referent a: cronologia, context històric i cultural [0'50 punts]; estil [0'50 punts]; característiques [2 punts]; significat [0'70 punts]; funció [0'30 punts].

La NO ADEQUACIÓ resta 1 punt i mig i s'ha d'indicar clarament pel corrector al costat de la nota.

20. Casa Kauffman, Frank Lloyd Wright (1938)

Context:

- Període d'entreguerres.
- Superació del crac de la Borsa de Nova York de l'any 1929.
- Pujada del nazisme a Alemanya i del feixisme a Itàlia.
- Consolidació del comunisme a l'URSS.
- Guerra Civil Espanyola (1936-1939).

Estil: Organicisme.

Característiques: [Un mínim de 5]

Tipologia: Casa unifamiliar.

Aspectes espacials i constructius: La casa consta de tres plantes escalonades, construïdes damunt d'una superfície rocosa. Contraposició entre els plans verticals de pedra [murs i xemeneia] Els horitzontals de formigó [terrasses en volada]. Asimetria entre els elements verticals i horitzontals.

Tres criteris constructius:

- Encreuament continu d'uns volums damunt dels altres.
- Creixement de l'edifici de dins a fora.
- Integració de l'edifici en un espai natural.

Ús del vidre i orientació dels espais interiors al paisatge, per potenciar el diàleg interior-exterior.

Divisió interior:

- Planta lliure, sense cap estructura reguladora d'espais
- Planta baixa amb accessos al salt d'aigua, vestíbul i terrasses.
- Primer pis: dormitoris, banys i terrasses.
- Segon pis: un dormitori, terrassa i accés al camí que porta a la caseta de convidats.
- Predomini dels colors vermells en el mobiliari.

Materials: Formigó armat, pedra, vidre i alumini.

Significat: Manifestació del poder econòmic i social de la burgesia dels Estats Units, després del crac de la Borsa de Nova York de l'any 1929, en aquest cas Edgard Kaufmann, director d'una gran empresa comercial a Pittsburgh. Ideologia arquitectònica de l'organicisme: Aconseguir un vincle harmònic entre la funció i l'entorn, capaç d'integrar en un tot orgànic el medi humà i el medi natural.

Funció: Servei d'habitatge de segona residència dels seus propietaris. Materialització d'un ideal de l'arquitectura organicista: poder viure enmig de la natura sense renunciar a les comoditats de l'arquitectura moderna i conjugar així ecologia i progrés.

21. Museo Guggenheim, Frank O Gehry.

SEGLE XX | escultura

22. Formes úniques de continuïtat en l'espai, Boccioni (1913)

Context: [un mínim de 5] L'època de les primeres avantguardes coincideix amb un període molt convuls de la història: la rivalitat colonial entre potències europees, la Primera Guerra Mundial (1914-1919), la Revolució Russa (1917), el naixement del feixisme i del nazisme. Un món en crisi que revitalitza l'art i que porta l'artista a la recerca d'elements nous i provocadors, reaccionant contra les injustícies socials que l'envolten. L'art contemporani deixa de banda la captació externa de la realitat visual i expressa les vivències interiors de l'artista. Un artista sovint rebutjat que busca uns altres individus per fundar un moviment que expressi les seves inquietuds. Neixen les avantguardes del segle XX, que poc tenen en comú amb els estils globalitzadors del passat. La pintura pren el protagonisme de la innovació. Importància dels manifestos artístics: Els futuristes van fer més de 50 manifestos.

Estil: Futurisme

Característiques: [Un mínim de 5 característiques]

- Material: Bronze
- Tècnica: fosa
- Embalum rodó.
- Esquematzació.
- Perfils angulosos.

- Finalitat ideològica artística del futurisme: "Es més bell un cotxe de carreres que la Victòria de samotràcia" Forces contraries per potenciar el dinamisme.
- Multifacialitat malgrat es valora la posició lateral que remarca el moviment

Significat: Intent de representar amb formes externes les forces externes. Aconseguir el moviment mitjançant la representació d'un objecte quiet Retrat tridimensional d'un cos enèrgic i poderós en acció, amb el qual Boccioni reproduceix perfectament l'energia interna i dinàmica de l'ésser humà. Representació plàstica dels postulats manifestats pels futuristes

Funció: decorativa i programàtica

23. El Profeta, Gargallo (1933)

Context: Segona República espanyola. Moment de força conflictes socials i polítics. Segon gran desenvolupament urbà de Barcelona després de l'Exposició Universal de l'any 1929. Període d'entreguerres a nivell europeu. Nazisme a Alemanya, feixisme a Itàlia i stalinisme a la URSS. Superació del crac de la Borsa de Nova York de l'any 1929.

Racionalisme arquitectònic versus monumentalisme propagandístic.

Culturalment: Generació del 27: Lorca, Machado, Alberti, Buñuel.

Puntuació: Cronologia: 0,20; Context: 0,80; 0,20 c/u.

Estil, característiques formals i tècniques: 2 punts

Estil: Cubista.

Característiques [Un mínim de CINC: Figura humana feta a base de lanxes de bronzetallades, estructurades al voltant d'un eix central format pel cap, la columna vertebral i la cama esquerra. A partir d'aquest eix, es poden endevinar les diferents parts del cos realitzades mitjançant lleugeres planxes metàl·liques que es desenvolupen en l'espai buit, fent que l'espai buit passi a formar part intrínseca de l'escultura. Aquest buit permet jugar amb interessants formes còncaves i convexes, un joc de contrast buit/ple que aporta a l'escultura una gran expressivitat i impacte emocional. En aquesta mateixa línia, la presència de les diferents planxes dentades del seu pèl i la seva roba, confereixen al conjunt una major tensió i dinamisme.

Finalment, també és interessant destacar com el joc de corbes i contracorbes accentua encara més els contrastos de llum i ombra, formant

-se el que el mateix escultor anomenà volum virtual, el qual pot ser rodejat per l'espectador. Introducció del buit com element volumètric.

Material: Bronze. El guix de l'original data del 1933.

Puntuació: Estil: 0,25; Característiques: 0,75; 0,35 c/u.

Tema, significat i funció: 1 punt

Significat i funció: La mística figura del profeta apareix aquí amb tota la seva força, adquirint una forta expressivitat gestual. La seva actitud és desafiadora, i invita a seguir-lo a causa de la intensa tensió que desprèn, tant a nivell físic com espiritual. Més que un tema religiós, la imatge representa la força de la paraula, el magisteri de la veritat com a camí a seguir. Aquesta és la escultura més coneguda de Gargallo. Modernització de la imatgeria religiosa

24. Nit de Lluna, Lleandre Cristòfol.

25. Dona i ocell, Joan Miró

26. Elogi de l'aigua, d'Eduardo Chillida (1987)

Context:

- Assentament de la democràcia a Espanya després del cop d'estat del 23 de febrer de l'any 1981.
- Al govern el Partit Socialista Obrer Espanyol.
- Majoria d'ajuntaments democràtics en poder dels socialistes. A Barcelona l'alcalde és Pasqual Maragall [PSC]
- Preparació dels Jocs Olímpics a Barcelona.
- Transformació urbanística de la ciutat de Barcelona.
- Caiguda del Mur de Berlín l'any 1989.
- Tractat de Maastricht. L'any 1993, entrada en vigor de la Unió Europea en substitució de la Comunitat Europea.

Estil: Abstracte.

Característiques: L'Elogi de l'aigua és una enorme escultura exempta de formigó armat que pesa 54 tones i que està suspesa en l'aire per quatre potents cables d'acer, ancorats en dues de les parets desbastades de l'antiga pedrera on és situada, i que esdevenen com una mena d'absis d'acollida de la peça escultòrica.

Aquesta gran massa de formigó té forma d'urpa perquè d'ella surten quatre grans braços recargolats, que queden suspesos en l'aire pel damunt d'un estany artificial que interacciona amb la peça escultòrica i facilita el dinamisme, gràcies a les formes corbades dels braços, els cables d'acer i l'aigua on es reflecteix l'obra.

Multifacialitat. Aquesta escultura està perfectament integrada en el seu espai, alhora que presenta una gran bellesa observable des dels diversos nivells del parc on està ubicada.

També presenta moviment per les formes corbades dels seus braços que configuren la part inferior de la peça. Aquesta harmonia entre les línies rectes i les corbes, més els cables que la sostenen, permet un lleuger moviment de la peça escultòrica que fa que la qualifiquem d'equilibri inestable, tot i que l'obra està perfectament collada a l'antiga pedrera del parc.

Temps i ritme: Pel seu simbolisme es tracta d'una obra intemporal, amb un ritme de moviment real proporcionat pels braços de formes còncaues de la seva composició i els cables que la sustenten, que faciliten un lleuger cinetisme.

Materials: Formigó i acer.

Tema i significat: Segons la mitologia clàssica, Narcís, fill del riu Cefis i de la nimfa Liriopè, un dia passejant per la muntanya va adonar-se que la seva imatge es reflectia en una font d'aigües nítides. A partir d'aquell moment, es va enamorar d'aquesta imatge i mai més va voler allunyar-se del mirall que li oferien les aigües. Com més la contemplava, més gran era la seva passió: Narcís aleshores sospirava, estenia els braços vers l'objecte estimat, esforçant-se per prendre'l i abraçar-lo. Immòbil dia i nit al costat de la font, es va consumir d'inanició i melangia. El cos del jove va desaparèixer i en el seu lloc, a prop de la font, va néixer una nova flor anomenada narcís.

I és d'aquesta forma com Chillida ens presenta la seva peça, com un "bell Narcís" petrificat, que intenta amb les seves articulacions capturar la imatge reflectida en l'aigua de l'estany.

Funció: Relacionada bàsicament amb la seva localització i demostració, la podem qualificar de decorativa, estructural i urbanística per la seva ubicació, i d'il·lustrativa i commemorativa pel seu disseny abstracte i per urbanitzar aquest espai urbà de la ciutat comtal en l'interior d'un parc que representa un tros de natura dins de Barcelona arran dels Jocs Olímpics del 92.

27. Maman, Louise Bourgeois (1999)

Context: Louise Bourgeois, com tants altres artistes, neix a Europa però viu tota la seva vida als Estats Units, en concret a Nova York. Aquesta migració poc abans de la II Guerra Mundial la farà protagonista dels canvis en el nou moment artístic americà, el que rebrà els artistes que fugen de la repressió nazi i de la inestabilitat europea i el moment en el que l'Estat potenciarà un art genuïnament americà, molt lliure i ja totalment allunyat de les categories i normes europees. La seva personalitat podrà desenvolupar lliurement el seu talent, en un primer moment reprimat per les pressions familiars i la seva obra aprofundirà en la defensa de la creativitat i les manifestacions femenines i feministes. ...s la primera dona a la que se li dedica una retrospectiva al MOMA de Nova York. La seva escultura És una síntesi de les diferents tendències que han marcat el segle XX. Les connotacions oníriques i d'explícit contingut sexual es poden relacionar amb el Surrealisme, Però les formes rotundes i llis dels materials i la força de les imatges estan pròximes a l'expressionisme. Pertany al grup d'artistes que es defineixen Abstractes i elabora sota aquest concepte bona part de la seva obra a l'inici de la seva carrera. La coincidència amb Rothko i Pollock potenciarà l'expressivitat.

Estil: Expressionista.[S'admet Neo-expressionista i postmodern] ...s una escultura d'una sèrie dels anys 90, fetes d'acer, bronze i marbre que representen una aranya gegantina. La primera d'elles va formar part de la sèrie Unilever per a la Tate Modern de Londres quan es va inaugurar el Turbine Hall l'any 2000, la que comentem pertany al Museu Guggenheim i s'aixeca a Bilbao a la vora de la ria. **Anàlisi formal i material:** L'aranya es mostra dreta sobre vuit potes de bronze, irregulars i gegantines que reproduïxen el cos i les extremitats d'una aranya en moviment. El cos central està format per una xarxa metàl·lica que sosté un munt de rocs de marbre blanc i polit, com si es tractés d'ous. La ubicació de l'obra, al costat de l'edifici reflectant del Guggenheim i els 16 metres d'alçada de les potes, a més de la patina negra del bronze, crea un gran impacte visual. Si ens hi acostem, observem com aquesta potent estructura està modelada amb peces assemblades de bronze, simulant textures manualment confeccionades i amb una aparença irregular. La rugositat del bronze contrasta amb la puresa de les peces de marbre del cos.

Significació i funció: La seva mare, tan intel·ligent, pacient, neta, útil, raonable i indispensable com una aranya És qui inspira aquesta creació. El tema de l'aranya apareix a l'obra de Louise. Bourgeois ja l'any 40. Manifesta que És una "oda" a la seva mare i utilitza la metàfora del filat, el teixit perquè també la seva mare tenia un taller d'arranjament de tapissos. Considera la seva mare molt intel·ligent i atribueix a l'aranya el benefici d'eliminar els mosquits que propaguen malalties. Com la seva mare la protegia a ella de petita, les aranyes protegeixen els ous amb el fil de seda que fabrica el capoll. L'artista projecta algunes de les seves pors i emocions infantils en el conjunt de la seva obra però en l'aranya utilitza el contingut simbòlic que aquesta ha tingut al llarg de la història i rememora la protecció que ha rebut de la seva mare. El conjunt de l'obra de Bourgeois durant 60 anys- ens mostra una

coherència temàtica absoluta d'acord amb les seves reflexions escrites. La seva autobiografia ens explica les temàtiques (nines, aranyes, cèl·lules,...) els materials (feltres, robes de cotó, punt...) els símbols (mutil·lacions, agressions...) el punt de vista feminista queda ben palès així com la seva voluntat de superar el passat emocionalment desequilibrat. La temàtica sexual és fonamental en la seva obra sempre en relació a la fragilitat i a la inseguretat. Aquesta recerca en el seu interior la fa pròxima al surrealisme i a l'expressionisme i per ser dona- més que per la pròpia obra- a Frida Kahlo.

SEGLE XX | pintura

28. Habitació vermella, Henri Matisse (1908)

Context: L'època de les primeres avantguardes coincideix amb un període molt convuls de la història: la rivalitat colonial entre potències europees, la Primera Guerra Mundial (1914-1919), la Revolució Russa (1917), el naixement del feixisme i del nazisme. Un món en crisi que revitalitza l'art i que porta l'artista a la recerca d'elements nous i provocadors, reaccionant contra les injustícies socials que l'envolten. L'art contemporani deixa de banda la captació externa de la realitat visual i expressa les vivències interiors de l'artista. Un artista sovint rebutjat que busca uns altres individus per fundar un moviment que expressi les seves inquietuds. Neixen així les avantguardes del segle XX, que poc tenen en comú amb els estils globalitzadors del passat. La pintura pren el protagonisme de la innovació.

Estil: Fauvisme.

Característiques: El 1908 Matisse va crear, al seu estudi de París, una de seves obres més importants L'habitació vermella. El mateix artista l'anomena "panell decoratiu", estava destinada a la mansió de Moscou del col·leccionista rus Sergey Shchukin. La tela presenta un menjador burgès, una figura femenina i alguns detalls previs a un dinar. Sobre la taula apareixen gerros, fruites i flors. Allunyada de les composicions convencionals L' Habitació vermella, que deu el seu títol al color que predomina en l'escena, ofereix un aspecte proper al decorativisme dels tapissos orientals. L'eix d'aquesta composició és el color, de gamma reduïda però de gran intensitat. L'associació del vermell i del blau s'erigeix en la veritable protagonista del quadre. Els fauvistes eren coneixedors de la Teoria del Color, i Matisse sabia que contraposant dos tons complementaris el resultat òptic ressaltava molt més la força de l'obra. La continuïtat entre el paper de la paret i les estovalles, s'uneix en un tot únic que subratlla el caràcter bidimensional de la tela. Així queda anul·lada la noció d'espai ja que no s'han utilitzat els recursos de la perspectiva tradicional. La finestra, a través de la qual veiem un jardí amb plantes amb flors, no és una excusa per donar una sensació il·lusòria de profunditat, sinó un motiu per reflectir l'arbresc de la decoració interior. Per Matisse, un quadre és una qüestió d'ordre i unitat. Tot hi juga un paper: els objectes, els personatges i les superfícies buides. La composició no és més que l'art de disposar de forma ordenada els objectes. Composició tancada El color, sotmès a la llum durant l' impressionisme, ara s'allibera. No hi ha cap font de llum ni natural ni artificial. És el mateix color el que dona lluminositat, i ja no hi ha rastre d'ombres. L'herència de Gauguin es fa evident tant en el planisme com en l'ús del color. El dibuix té més importància. Es basa en una línia corba, sinuosa i gruixuda, que pot arribar a descompondre la forma en contra de qualsevol

expectativa de naturalisme i que dona dinamisme a l'obra. Els contorns dels arbres i de la dona són simplificats perquè estiguin més d'acord amb les flors dibuixades en el paper de la paret i en les estovalles. Es tracta d'un oli sobre tela. L'oli és una tècnica pictòrica que consisteix a dissoldre els pigments en un aglutinant com l'oli de llinosa. Aquesta tècnica permet gran varietat d'efectes pictòrics i rectificacions

Significat i funció 1 punt Habitació vermella plasma un tema que Matisse ja havia pintat en 1897, en la seva obra "La taula", però el resultat és totalment diferent. El pintor ha transformat un quadre amb certes influències impressionistes, en altre de caire avantguardista i innovador.

Significat: A través del color, l'artista desvetlla la part emotiva de l'espectador. Aquest esteticisme queda plasmat en imatges de felicitat i refusa les angoixes del món contemporani. És un art que no defensa cap bandera ideològica, només aporta una nova tècnica pictòrica.

Funció: Estètica. Matisse va afirmar que l'objectiu del seus quadres era proporcionar plaer i alegria de viure. Ell deia: "somio amb un art equilibrat, pur, afable, on el tema no sigui inquietant ni torbador, que serveixi com a calmant cerebral".

29. Composició IV, Kandinsky,

30. Guernica, Pablo Ruiz Picasso (1937)

Context històric i cultural: [un mínim de quatre característiques. Guerra Civil espanyola.

- Període d'entreguerres a nivell europeu.
- Superació del crac de la Borsa de Nova York de l'any 1929.
- Nazisme a Alemanya, feixisme a Itàlia i stalinisme a la URSS.
- Racionalisme arquitectònic versus monumentalisme propagandístic.
- Exposició Universal de Paris de l'any 1937.

Estil: S'admet cubisme, surrealisme i expressionisme.

Característiques formals:

- Predomini del dibuix.
- Composició simètrica i piramidal.
- Reduïda gama cromàtica: negre, blanc i gris.
- Realisme desfigurat. Fort dramatisme
- Llum irreal.

Tècnica: oli sobre tela

Tema: L'horror de la guerra. La dona amb els braços aixecats s'ha interpretat com a al·legoria del dolor físic; la dona que corre com a metàfora dels que son perseguits i la figura que aguanta en braços un nen, com a símbol del dolor psicològic de la pèrdua dels éssers estimats i la vulnerabilitat dels innocents.

Significat: Denúncia de la guerra a nivell global. Homenatge a les víctimes del bombardeig de Guernica el 26 d'abril de 1937.

Funció. Denúncia. Pavelló de la República Espanyola a l'Exposició Universal de Paris de l'any 1937.

31. La persistència de la memòria, Dalí (1931)

Context: La vida i obra de Dalí en aquesta època es poden contextualitzar a l'època del final de la Dictadura de Primo de Rivera, instaurada el 1923 i l'inici de la II República a Espanya. Durant aquesta nova etapa republicana (1931-1936), a la qual pertany l'obra [1931], artísticament la podem definir com un període de grans inquietuds i il·lusions, però va ser un període massa breu perquè les seves iniciatives en marxa donessin fruit i es portessin a terme projectes nous.

Estil: Surrealisme

Característiques. Anàlisi formal: El dibuix té una enorme importància en el quadre. De línies pures, molt acadèmic. Els objectes estan representats amb exactitud i detallisme però les seves dimensions no són reals i estan deformats.

Llum: La llum juga un gran paper en el quadre. És una llum nítida i brillant que projecta ombres allargades i configura un ambient crepuscular. El quadre està dividit en dues parts no simètriques: una tenebrista, en primer terme, amb un focus de llum a la dreta que il·lumina suaument els objectes que projecten les seves ombres i es retallen a l'espai; i l'altra, molt il·luminada al fons, amb una llum molt blanca, irreal.

Color: És ric i variat. Predominen els tons freds (blau ultramar, grisos, blancs), que contrasten amb els càlids (ocres, marrons i grocs). El color contribueix a marcar els efectes dinàmics de la composició, ja que els tons càlids ens apropen les formes, mentre els freds les allunyen.

La composició està molt estudiada. Presenta una composició en diagonal ascendent d'esquerra a dreta del quadre. Hi ha un equilibri perfecte entre la zona dels rellotges tous, a l'esquerra, i la zona de les roques al fons a la dreta, reforçada per la llum daurada que les il·lumina. Tota la banda de l'esquerra (rellotges, taula, olivera) queda compensada per la força de la llum de la dreta. Les línies diagonals de la perspectiva de la taula fan que la nostra mirada arribi fins el rellotge tou penjat de la branca de l'olivera, així no es perd al fons del cel i com si la branca fos un dit que assenyalava, la mirada queda reconduïda cap a les roques daurades. Des de les roques la nostra mirada torna als rellotges del primer pla a través del cap adormit.

Temàtica i, significat: Tema: Dalí, en aquest oli de petit format representa el paisatge que li és més proper, Portlligat. Fàcilment podem reconèixer les roques del Cap de Creus, els colors del cel i del mar. Dins d'aquest paisatge hi trobem tres rellotges tous i un de rígid. Un dels rellotges tous penja de la branca d'una olivera; un altre, també deformat, reposa sobre la figura amorfa que hi ha al centre de l'obra. L'últim rellotge tou es repenja en el moble situat a l'angle esquerre. El quart rellotge, rígid, cobert de formigues i situat cap per avall contrasta amb els tous. Tots els rellotges marquen una hora diferent, i l'únic que manté la seva rigidesa està pintat cap per avall i infestat de formigues.

Iconografia: Podem veure elements iconogràfics que no són nous: La forma adormida del centre de l'obra podria ser l'autoretrat de Dalí. Té una gran semblança amb altres rostres d'aquesta època com el que apareix El gran masturbador (1929) en el que Dalí s'autoretrata identificant les seves faccions en unes roques del cap de Creus.

El paisatge del cap de Creus, de Portlligat també apareix en obres com Les ombres de la nit (1931) o A la vora del mar (1931)

La mosca sobre el vidre del rellotge i les formigues sobre el rellotge dur són símbols de putrefacció, quan volia representar l'art decadent pintava ases i ocells podrits coberts de mosques i formigues, a més d'aquesta manera dona sortida a un dels traumes de la seva infantesa, la por als insectes. Com a elements iconogràfics nous trobem els rellotges amb la seva significació de pas del temps.

Significat: Dalí insinua la relativitat del concepte de temps i una de les preocupacions més artificials i abstractes inventades per l'home: l'angoixa de controlar el temps. El pintor contraposa, l'escena infinita del paisatge amb objectes que ens recorden a cada moment la fugacitat dels instants i de les coses: tot és efímer i fugisser. Una altra preocupació recurrent i obsessiva en Dalí és la immortalitat, aconseguir la permanència i conquerir l'eternitat sense el control ni la presència del temps. El paisatge integra els elements "durs" de l'obra, els que persisteixen en el temps i perviuen en la memòria: el mar, les roques del cap de Creus, la pedreta blanca, la branca de l'olivera o el moble. Aquest paisatge és el marc de "la imatge sorprenent" que cercava i que va aconseguir pintant els rellotges tous. Aquesta és la contraposició dels elements "durs" que persisteixen i els "tous" que es desfan i ens donen la sensació de relativitat del temps. Els tres rellotges tous marquen una hora diferent, indicant que el temps és un concepte relatiu. En contrast amb els rellotges tous hi ha un quart rellotge dur, cobert de formigues i col·locat capgirat. En aquest es fa palesa la inutilitat del temps en el moment que el símbol queda destruït. El paisatge de Portlligat persisteix en la memòria, va més enllà, és immortal, en canvi el temps o el cap de l'home amb els ulls tancats és efímer, mortal, caduc.

Funció: La persistència de la memòria correspon a l'etapa d'inici de la relació afectiva amb la seva musa, Gala, que a més és ella qui l'introdueix en el grup surrealista. La seva plena adaptació al grup i les seves obsessions emocionals provocades per la seva amant donaran sortida al Dalí més creatiu i surreal. Dalí va pintar aquesta obra una tarda després de dinar, amb mal de cap, quan Gala havia marxat al cinema amb una amics. La inspiració la va trobar en el formatge camembert que havien pres per dinar i en els problemes filosòfics del que era "super-tou" en el formatge. Després de dues hores, quan Gala va veure l'obra la va definir "com un quadre impossible d'oblidar per a qui l'hagi vist, ni que sigui un breu instant". Aquesta obra també anomenada Rellotges tous es va exposar per primera vegada a París a la Galeria Pierre Colle al juny del 1931, el galerista novaorquès Julien Levy la va comprar, i el 1934 el quadre passà a formar part de la col·lecció permanent del MoMA (Museum of Modern Art de Nova York).

Puntuació Temàtica i significat [1 punt]

La NO ADEQUACIÓ resta 1 punt i mig i s'ha d'indicar clarament pel corrector al costat de la nota.

32. Número 1, Pollock

33. Sopa Campbell's, d'Andy Warhol (1965)

[CORRECCIONS: majors de 25 anys]

Context: Període posterior a la Segona Guerra Mundial.

Fets destacables: Triomf de la Revolució Cubana. Dos grans Blocs polítics sustentats per la OTAN i el Tractat de Varsòvia. Guerra Freda. Trasllat del mercat artístic de Europa [París, Berlin,

Londres] a Nordamèrica [Nova York].America way life. Període de gran consumisme als EUA, potenciat per la publicitat.

Estil: Pop Art.

Característiques: Predomini del dibuix, amb una línia negra que delimita la imatge, representació frontal amb un cert engany visual que permet visualitzar la part superior de l'envàs. Canvi dels colors originals del producte, utilitzant colors llampants com ara el taronja, el verd, el groc pàl·lid, el blau turquesa i el lila. Connexió amb els models practicats pels publicistes. Colors purs i plans sense clarobscur.

Tècnica: acrílic i serigrafia sobre tela.

Tema: L'obra mostra una simple llauna de sopa Campbell's, producte habitual en els supermercats nord-americans des de 1962. Objecte de consum aliè als pressupòsits estètics i conceptuals de l'obra d'art.

Significat: Fer de la representació d'un objecte quotidià una nova icona de l'art del segle XX. Joc irònic sobre la societat de consum nord-americana. Crítica des dels pressupòsits del moviment underground, Funció. Reproduir de manera seriada una obra feia que el concepte d'obra única i irrepetible esdevingués un fet secundari en el món de l'art trencant així el concepte d'obra única present des del Romanticisme.

Enumereu quatre obres del segle XIX i digueu-ne els autors.

La Vicaria: Marià Fortuny; Jugadors de cartes, de Paul Cezanne; Le déjeuner sur l'herbe, d'Edouard Manet; L'enterrament a Ornans, de Gustave Courbet, El pensador, d'Auguste Rodín.

34. El marxisme sanarà els malalts, Frida Kahlo.

35. Creu i R, Antoni Tàpies.

36. Una i tres cadires, Joseph Kosuth.